

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruska cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov, značnik, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 106 • Marlbor, četrtek, dne 20. oktobra 1938 • Leto XII

Skozi Zagreb v Beograd

Sporazum po načelu enakopravnosti

Brazilija proti nemškemu fašizmu

Odpoklic berlinskega poslanika iz Rio de Janeira.

Občinske volitve v Belgiji — poraz fašistov

Veliko nazadovanje desničarskih glasov.

Koncentracijska vlada na Angleškem?

Pospešeno nadaljevanje oboroževanja.

Na Angleškem čezdalje manj verujejo v trajnost monakovskega miru, ki ga je sklenil Chamberlain s Hitlerjem in Mussolinijem. Vlada nadaljuje oboroževanje s pospešeno naglico. S tem v zvezi so se pojavile tudi vesti, da se bo radi lažje izvedbe obrambnih načrtov sestavila neke vrste narodna koncentracijska vlada, v kateri bi bil Chamberlainov vpliv znatno manjši kot pa je sedaj. Značilno je, da se zadnje čase živahno oglašajo k besedi bivši zunanji minister Eden, za katerega že dolgo smatrajo, da bo prej ali slej nasledil Chamberleina. — Komentira pa se tudi izjava Chamberlaina ob priliki njegovega poročila v parlamentu o monakovskem sporazumu, ko je dejal, da bo vodil še nadalje politiko, ki jo je pričel izvajati, dokler ne bo oddal vodstva državnih poslov v mlajše roke.

Demobilizacija v Nemčiji

Samo teh par zgledov, dasi bi jih lahko našli celo kopo, nam dokazuje, da je v tem duhu potrebna bistvena izprememba. Opozicija ima zaraditega prav, da se je zedinila na eno listo in mora tudi vztrajati do konca ter rešiti notranje politične probleme v pravcu enakopravnosti pa tudi socialne pravičnosti. Istotako mora voditi tudi opozicija prijateljsko zunanjo politiko.

Državna uprava ima nalogo, da skrbi za te stvari enakomerno in po potrebi. In prav delavstvo ima tudi na tem velik interes, ker hoče delati in živeti.

To so življenjski pogoji za državo in državljane, ki so gnali opozicijo na skupno listo za volitve v narodno skupščino.

Nova volilna zmaga delavske stranke v Novi Zelandiji

27 mandatov od 33.

Na Novi Zelandiji so se vršile volitve v parlament. Zaključile so z veliko zmago delavske stranke, ki je od 33 mandatov osvojila 27. Nacionalisti so dobili 5 mandatov, enega pa neodvisni.

Nova Zelandija ima že nekaj let delavsko vlado.

—)(—

Občinske volitve v Belgiji — poraz fašistov

Veliko nazadovanje desničarskih glasov.

V nedeljo, dne 16. t. m. so bile v Belgiji občinske volitve, ki so pokazale precejšnjo politično stalnost. V volitvah so dosegle lepe uspehe tri demokratične stranke, med njimi socialisti, dočim so predvsem izgubili rekstisi eno tretjino glasov. Na novo je bila pri teh volitvah uvedena

—K—

Delavsko gibanje v ČSR

Preusmerjenje socialno demokratične stranke.

Z ozirom na izpremenjene razmere je nastalo v socialno demokratičnem gibanju v ČSR stremljenje za preusmeritev stranke, ki naj bi se izrazilo predvsem v tem, da bi stranka ne bila več začlanjena v internacionali. Med strokovnimi organizacijami vseh smeri pa je bil sklenjen dogovor o sodelovanju, ob istočasni ohranitvi samostojnosti.

Pri izdelavi nove ustave in zakonov bodo vse stranke in delavske organizacije sodelovale in seveda ni govora o neki diktaturi, ki bi jo radi videli v ČSR tudi naši časopisi.

V Rumuniji oživiljeno politično življenje

Razpuščene stranke se zopet pojavljajo.
Kralj Karol je sprejel v gradu Peleš v Sinaji več političnih osebnosti in je opazati novo gibanje razpuščenih političnih strank. Politiki se zlasti posvetujejo o smeri zunanje politike Rumunije.

Važna izjava predsednika španske vlade

Predsednik republikanske vlade Negrin je izjavil, da je njegova vlada gladko pristala na umik vseh prostovoljcev na svoji strani. Zato ima pravico zahtevati, da tudi druga stran odpusti vse tuje čete, pa ne samo omejeno število. Izrazil je prepričanje, da bo kmalu zavladal mir v Španiji, ko si bodo samo Španci gledali iz oči v oči. Predložil je tudi konkretne osnove za mir in zopeten dvig Španije: plebiscit naj odloči državno politično obliko, popolna amnestija, državna enotnost, toda varovanje pokrajinskih pravic, popolna toleranca mišljenj in demokratična enakost.

Kako sodijo inozemski opazovalci o položaju Španije?

Urednik »Populaira« Zyromski poroča o svojem nedavnem potovanju po republikanski Španiji:

»Čudovita odpornost republikancev je preprečila fašistične načrte. Vojaška sposobnost republikanske Španije je iz dneva v dan večja.

Teruel je bila uspešna operacija s taktičnega in strateškega stališča. — V aprilu so republikanci utrdili fronto na vzhodu; pokazali so železno odpornost na črti Teruel—Sagunt; zgradili so obrambni pas Mantellana; s protiofenzivo na Ebru koncem julija so ustavili francosko ofenzivo na Levant; končno je še protiofenziva na estramadurski fronti poudarila moč in vrednost republikanske armade. Vse to nam daje jamstvo za republikansko končno zmago.

Tudi vodstvo vojne komande je zdaj popolnoma rešeno. Generalni štab je na višku. Najbolj se je odlikoval general Roio. Estramadursko ofenzivo je pa izvedel general Ascencio. Prekoračenje reke Ebro je organiziral general Modesto. — Madrid drži Miaja. Če bi se res umaknili vsi Francovi »prostovoljci«, je izid vojne na dlani.

Mehika odlikovala Miajo.

V Barceloni je mehikanski veleposlanik polkovnik Tejadas slavnostno izročil španskemu generalu Miaji mehikanski vo-

jaški red prvega razreda za zasluge in pri tem poudaril, kako srečen je, da lahko pripne na Miajova prsa odlikovanje, katero mu je podelil prezident Cardenas. S tem tolmači Cardenas svojo osebno občudovanje vsega naroda za branitelja Madrida.

Obrambni sistem Katalonije in Valencije

Inozemski vojaški strokovnjaki sodijo, da se je katalonskemu armadnemu povelstvu posrečilo zgraditi v precej hribovitem terenu Katalonije zelo odličen obrambni sistem utrdb najmodernejšega kova, ki se zde nepremagljive. Istotako je tudi zgrajen obrambni pas na severu in severozapadu Valencije in dalje proti Teruelu. Utrdbeni pas, ki je svoj čas obdajal baskovsko glavno mesto Bilbao, se ne more meriti s tem, kar je moderna utrdbena tehnika zgradila okoli Valencije. Z ozirom na ta obrambni pas je general Miaja lahko izjavil, da pri sedanjem položaju v Španiji valencijske nile ne bodo nikoli videle sovražnika razen premaganega.

Iz češkoslovaške

Prenos kosti pesnika Macha.

S spremembo mej je ostal v inozemstvu tudi grob slavnega češkega pesnika Karla Hyneka Macha, vrstnika Franceta Prešerna, katerega je tudi enkrat obiskal v Ljubljani. Macha je bil namreč pokopan v mestu Litomerice, od koder so sedaj Machove kosti prepeljali v Praho, predno so Litomerice zasedli Nemci.

Čehi in židi v zasedenem ozemlju.

»Lidove Noviny« poročajo o težkem življenju, ki je leglo na prebivalstvo v zasedenem ozemlju. Židovske hiše so poslikali z napisom: **Saujud.** Židi in Čehi morajo brezplačno zasipavati izkopane järke, pred trgovinami Čehov stojijo straže ordnerjev. Po okupaciji so priredili ordnerji zabavne večere, na katerih je manjkalo deklet. Radi tega so hodili ordnerji po čeških trgovinah in prisilno dovajali dekleta. Češki stražniki so bili vsi odpušteni, med številnimi Čehi je bil v Miroslavi aretiran župnik Valjka. Ljudje so morali ordnerjem podpisovati izjave, da hočejo biti prostovoljno priklopljeni Nemčiji. Industrijskim podjetjem so imenovali komisarje.

Zgubljeni vodovodi.

Sedaj šele prihaja polagoma do izraza težka izguba Češkoslovaške, ko se vidijo dejanske posledice delitve države. Velika mesta, kakor Plzen in Brno itd. imajo izvirke svojih vodovodov v Nemčiji, kjer lahko Nemci vsak hip te vodovode prekinejo in spravijo češka mesta v največje težave. Mesto Praha pa je izgubila eno svojih elektrarn, ki leži v nemškem ozemlju in bodo vsled tega morali povečati elektrarno v mestu Kolinu. Ogromne tovarne v Moravski Ostravi so deloma deljene med obe državi, druge zopet so izgubile surovine za svoj obrat. In grozi vsled tega brezposelnost.

Težka izguba pri tekstilni industriji

»Pravo Lidu« poroča, da odpade vsled odcepa nemških krajev Češkoslovaški nad 50% vseh tekstilnih podjetij in tudi čez 50% tekstilnih delavcev. Največje središče za tekstilno industrijo je sedaj v ČSR mesto Brno.

Redukcija v Pragi

Mesto Praha je letni proračun za prihodnje leto pravkar skrhala za pol milijarde Kč.

Avstrijske novice

Vsled priključitve Avstrije Nemčiji so nastale velike politične spremembe, čijih posledice občuti predvsem grafična obrt. Na Dunaju so bili v zadnjih 14 dneh ustavljeni tiskarski listi: »Echo«, »Telegraph«, »Reichspost«, »Wiener Tagblatt« popoldanska izdaja, »Sporttagblatt«, »Neue Freie Presse«, večerna izdaja in »Wiener Neueste Nachrichten«. Neposredno po zasedbi Avstrije pa sta prenehala izhajati dnevnika »Der Tag« in »Die Stunde«. — Na Dunaju je ustavilo obratovanje okroglo 200 tiskarn. Od okroglo 7000 tisk. delavcev jih je 5.500 brezposelnih. V tiskarni Verney A. G. kjer sta se tiskala »Der Tag« in »Die Stunde« je bilo zaposlenih do ustavitve obeh listov 400 grafičnih delavcev, sedaj jih je samo še 85. — S 1. oktobrom je bil uveden v Avstriji nemški tiskarski tarif. Večina tiskarn pa ni čakala tega datuma, ampak ga je uvedla že poprej, ker je za delodajalce mnogo ugodnejši, kot pa bivši avstrijski. Ker ni strokovne organizacije, ampak je na njeno mesto stopila organizacija »DAF« (Deutsche Arbeitsfront), v kateri so zastopani delavci in delodajalci pod vodstvom komisarja, ki edino odloča o delovnih pogojih in iz tega nastalih sporih, se uvedbi novega tarifa ni mogel nihče zoperstaviti. Po starem avstrijskem tarifu so zaslužili merkantilni stavci po S 59.65 tedensko, stavci pri časopisih pa S 85. Po novem tarifu zaslužijo merkantilni stavci S 65, časopišni stavci pa tudi toliko. Torej so merkantilni stavci dobili povišico od S 5.35, stavci pri časopisju pa so zato izgubili S 20. Izguba je pa v resnici še večja, ker stane to, kar je poprel bilo dobiti za en šiling, domala eno marko. Znižala se je tudi takozvana doklada za nočno delo, za več kot polovico. Zlasti so udarjeni stavci pri časopisih vsled tega, ker je bil delovni čas, ki je znašal 6 in pol ur na zmeno, podaljšan na 8 ur. Že samo ta ukrep je, poleg ustavitve listov, pomnožil vrste brezposelnih. Stavci pri časopisih so imeli tudi po en dela prosti dan med tednom. Z novim tarifom je bil ta dela prosti dan odpravljen. Organizacija je izgubila vse svoje premoženje. Najbolj udarjeni so invalidi, ki so živeli od invalidske podpore, katero jim je plačevala organizacija, ker dobe sedaj izplačano samo malenkost in še te malenkosti niso deležni vsi. Prizadeti so tudi brezposelni grafičarji, ki so prejeli mesečno pomoč S 15, ako so bili v prehodnem zaposlenju. Ta pomoč znaša sedaj samo še S 10.20. Umiranje časopisov v Avstriji je popolnoma razumljiv pojav. Odkar je javno mnenje docela uniformirano, zadostuje vsakemu Dunajčanu, ako prečita en časopis, in v njegovem interesu je, ako čita strankin organ. Istotako je izgubilo inozemstvo zanimanje za avstrijske liste, odkar pišejo vsi eno in isto.

Nevarno je obel Ataturk

Iz Istambula poročajo, da se je stanje predsednika Turške republike Ataturka v torek zvečer poslabšalo. Ataturk boleha na jetrih in ledvicah.

Pristopajte k društvu za vpepeljevanje mrličev

**»OGENJ«
MARIBOR**

oskrbuje za umrle vpepeljitev v krematoriju v Gradcu. Sprejemnina, enkratna po starosti in mesečna članarina Din 15.—. Razen tega nimajo člani s pogrebom nobenih stroškov. Zahtevajte pravilnik na:

„Ogenj“, Maribor, Koroščeva ulica 8

Doma in po svetu

Uvod v volilni boj. V letošnji volilni boj je uvod prav tak, kakršen je bil v Jevtičeve volitve 1935. Razlika je le v tem, da se opozicijske stranke bolj zavedajo, kako težko je voditi volilno borbo z raztresenimi udi opozicije. Moderne volitve so namreč take, da se lahko zмага brez programa in posebnih ozirov na državljane. V tem oziru igra pri nas gotovo časopisje prav »junaško« vlogo. Namesto da bi povedalo, da hoče ščititi demokracijo, da je za svobodo državljanov, da hoče ščititi svobodo delavskih organizacij, smeši druge organizacije in skupine po načinu klepetulj. O svojih namerah pa molči, češ, volilci bodo prezrli naše namene.

Tednik »Slovenska beseda«, ki ga je izdajal g. dr. Puc v Ljubljani, je bil s posebnim odlokom notranjega ministra ustavljen.

Dveh državnih pokojnin ne more nihče prejemati. Finančni minister je odredil, da finančne blagajne ustavijo manjšo pokojnino državnim vpokojencem, če dobivajo dve pokojnini. Finančna direkcija izda nato tozadevni odlok, ker po uradniškem zakonu nihče ne more prejemati dveh pokojnin iz državne blagajne.

Gospodarski ministri Jugoslavije, Bolgarije in Turčije poidejo v Berlin. Nemški gospodarski minister dr. Funk, ki je bil zadnje tedne na obisku v Beogradu, Soliji in Ankari, se je vrnil v Berlin. Tu je zbranim časnikarjem govoril o svojem potovanju in jim predložil bogastvo ter dežel na rudah in poljedelskih pridelkih ter zlasti podčrtal možnost pridelovanja bombaža in raznih olj v državah jugovzhodne Evrope, kar je vse za Nemčijo kot nalašč. — Rekel je, da kupuje Nemčija v teh deželah dvakrat več, kot Anglija, Francija in Amerika skupaj ter da bo kupovala še več in tudi nudila tem državam gospodarsko pomoč. Gospodarsko prodiranje Nemčije v te dežele je nepremagljivo močno in se bo še okrepilo. V to svrhu so potrebna razna pogajanja in je zato povabil gospodarske ministre Jugoslavije, Bolgarije in Turčije v Berlin.

10 milijonov funtov posojila bo izplačala Anglija Češkoslovaški. Za nadalnje posojilo pa zahteva Anglija tudi garancijo drugih držav.

Zarota proti fašizmu. V Italiji so še vedno pod vtisom odkritja protifašistične zarote, ki je bila dobro pripravljena, zlasti v severni Italiji. Pravijo, da so zaroto skovali židje?

Poljsko časopisje, ki je večinoma v rokah zlahte, še vedno napada Češkoslovaško in podpira Madžarsko, ki steza svoje prste po češkoslovaškem ozemlju. Nedorodni polski narod bo enkrat drago plačal za protislovansko politiko poljskih grofov in baronov.

Nemška trgovinska bilanca pasivna. Nemčija skuša z vsemi sredstvi pospeševati svoj izvoz, da si pridobi potrebnih deviz, t. j. tujih denarnih in plačilnih sredstev, s katerimi more vršiti nabavo surovin in kriti svoje obveze v inozemstvu. V to svrhu mora njena zunanja trgovina biti vedno aktivna. Podatki za mesec avgust pa izkazujejo, da je pričel nemški izvoz padati in je nemška trgovinska bilanca za ta mesec bila pasivna v višini 180 milijonov mark (okroglo 3 milijarde dinarjev).

Trgovinski sporazum med Nemčijo in Združenimi državami ne pride v poštev. Državni tajnik za zunanje zadeve v vladi Zedinjenih držav, Cordell Hull, je izjavil, da s sklenitvijo trgovinske pogodbe med Nemčijo in Zedinjenimi državami, kakor si jo želi nemški trgovinski minister dr. Funk, ne bo nič, ker je nemški trgovinski sistem popolnoma nasproten načelom, na osnovi katerih sklepajo Zedinjene države Severne Amerike svoje trgovinske sporazume.

3000 mrtvih v Palestini. Iz Jeruzalema poročajo, da je v bojih med Judi in Arabci ter angleško armado padlo od 1. oktobra, do danes, 3000 oseb. Število ranjenih pa je seveda znatno višje. Angleške oblasti v Haifi so te dni obsodile na smrt zopet štiri Arabce, pri katerih so našli orožje.

Poljaki so hoteli v stratosfero, pa jim je prejšnji teden zgorel balon, ki so ga napravili z velikimi stroški.

farovžem, in v sredi te skromne vasi, z gostilno ob cesti, kjer je bil do Maribora edini slovenski napis.

V naši dolinici sem sameval dneve in tedne in prisluškoval, kdaj bo vrh hriba zatrobil pismonoša, ki mi je v svoji veliki torbi vsak drugi dan prinašal pošto, vsaj »Slovenski Narod« in češko »Pravo lidu« iz Prage. Po tistih sadosnosnikih in po tratah med njivami sem s strahom sledil novicam, kako »zmagujemo« proti Srbiji in Rusiji.

V Pragi smo postali dijaki zadnje leto že pravi revolucionarji. Vsa jugoslovanska akademska društva so se združila v »Jugoslaviji« in tudi mesečni časopis »Jugoslavijo« smo izdajali. Po vseslovenskih študentovskih zborovanjih smo demonstrirali za drugo češko univerzo v Brnu in za slovensko v Ljubljani. Vsikdar je na takih shodih spregovoril tudi prof. Masaryk. — Pri enem takšnem shodu v »Plodnovi burzi« sem govoril za slovensko dijaštvo. Z ožjo skupino slovenskih dijakov smo hodili redno v socialistični »Ljudski dom« na shode in tudi v njihov

biograf, ker so tam dajali najboljše neme filme.

Na počitnicah sem bil v zadnjem letu svojih študij pred izpiti in moral bi prav temeljito študirati paragrafe. Toda v meni je vse vrelo, ko sem gledal, kako domačini zapuščajajo njive in vinograde in jih požira avstroogrška fronta v bojih proti Srbom in Rusom. Kaj bo z nami, z našim osvobođenjem, ali bomo sploh kdaj enakovredni, gospodarji na svoji zemlji, ali večni sužnji tujcem! Po mariborski okoliščini so začeli divjati ponemčenci, štajercijanci, in zlasti njihovi vodje, sotrudniki »Marburger Zeitung«, advokati, celo nekateri sodniki, so bili napram domačemu življu posebno strupeni. Povsod so videli špijone in zastrupljevalce studencev. — Včasih sem izprosil od matere desetico in klobaso, pa sem jo mahnil v Maribor, da sem v »Čitalnici« prečital še druge časopise, dokler niso tudi tam naselili vojakov. Na mariborskem kolodvoru sem parkrat opazil, kako so žandarji in vojaki z nasajenimi bajoneti pripeljali aretirane Slovence, da jih odpeljejo h graškemu vojnemu sodišču radi hudodelstva vele-

izdaje.

Takrat se je bilo najlažje iznebiti osebnega sovražnika. Ni bilo treba drugega, kakor reči najbližjemu orožniku, da je ta in ta prijatelj Srbov, da hoče zastrupiti studenec in naj si je bila še taka neumnost, zadoščala je za aretacijo.

Tudi od Sv. Jakoba so odgnali kmeta in njegovega sina, ker sta baže govorila za Srbe. Po šestih mesecih so jih vrnila iz Gradca.

Celo dom. kaplana Planinca so obdolžili, da je rekrutom priporočal, naj pri streljanju držijo puške »bolj po konci« in že je prišel orožnik po njega. Toda takrat so bili župani še večji gospodje, kot po vojni in pri nas je županoval širo Slovenjskih goric znani dobričina, gostilničar Matija Peklar, pri katerem se je vsak »gospodski« iz mesta zastoj najedel in napil, vstevši najvišje oblasneže, kar je seveda tudi v tistih časih mnogo zalego. O politiki ni mnogo razumel, saj je imel preveč posla z glavarstvom in sodnijo, ker je bil vsem sirotam v obsežni fari varuh, tudi moj.

(Dalje prih.)

Dr. Avg. Reisman:

V poletju 1914

Nas vse, ki smo bili in ostanemo prijatelji demokratičnih Čehov, je te dni najbolj zgrozila osamelost, v kateri so se kljub svojim številnim in mogočnim zavaznikom znašli bratje Čehi preko noči obdani od nasajenih bajonetov.

Vsakdo izmed nas, ki je šel skozi življenjske borbe, je že doživel takšne trenutke tesnobe in zato prav dobro razumevamo globoko razočaranje, ki preveva od monakovskih dni vse besede, ki jih spregovorijo Čehi svetu in samemu sebi.

Meni bdi pred očmi tak poletni dan iz časa po izbruhu svetovne vojne, ki me je zajela v šolskih počitnicah ob povratku s češke univerze v Pragi.

Ko so švigali prvi plameni svetovnega požara, sem sameval v zapuščeni dolini Slovenskih goric, na naši kmečki domačiji, od katere sem imel skoro uro hoda do Sv. Jakoba v Sl. gor., kjer se je šele odpiral svet s pošto, telefonom, šolo, cerkvijo in

Iz naših krajev

Delegati za konferenco poverjenikov »Delavske Politike«, ki se bo vršila v nedeljo, dne 23. t. m. v Celju, bodo prejeli tozadevne legitimacije pred otvoritvijo konference v Celju.

ZAGORJE OB SAVI

Pevski koncert »Trboveljskih slavčkov«. V nedeljo, dne 16. t. m. so priredili »Trboveljski slavčki« pevski koncert v dvorani »Sokolskega doma«. Zanimanje za ta koncert je bilo med vsemi sloji naravnost ogromno. To je pokazala udeležba. Nastop slavčkov nas je naravnost presenetil. Njih lepa otroška pesem in harmonično celoto zlitih srebrnočisti glasov, so vžgali naša čustva. Ponosne smo se čutili pri pogledu na nje, ki so kri naše krvi, vsi doma iz tistega kraja, kjer se sonce ne smeji. Naš aplavz ob zaključku in njihov odzdrav je bil dokaz naše medsebojne ljubezni in želje, da se zopet vidimo.

Poziv volilcem. Vsi oni, ki so prišli od voljakov in vsi, ki stanujejo v zagorski občini že nad leto dni ter so 21 let stari, naj se pridejo pripravi na občino, če so vpisani v volilni imenik. Volilni imenik je na razpolago tudi v hiši Konz. društva rudarjev »Posavje«. Reklamacijska doba je do 25. oktobra. Do tega časa morajo reklamirati vsi oni, kateri še eventualno niso vpisani.

TRŽIČ

Razmere, v katerih živi lesno delavstvo pri g. Bornu, so tako slabe, da se redko kje v Sloveniji najde primera. Samo ako se pogleda meze, ki jih dobivajo delavci, pa veš vse. Najbolj so prizadeti vozniki. Njih mesečna plača znaša od din 500 do din 800. Delati morajo po 14—16 ur na dan in dobe zato po din 1,70 na uro. Te miz. mezde se pa še zmanjšujejo vsled kazni. Ako voznik ne pelje predpisane težine 2000 kg. je takoj kaznovan za din 50. Pri takšni slabi plači, ki je še nižja kot jo zakon o minimalni mezdah določa, ni čudno, da delavstvo telesno propada. Pred volitvijo, pa tudi nekaj let po volitvi, so bili delavci g. Borna res korenjaki, dočim so danes blek. žalostni in izmučeni. Zadnji čas je, da se tudi tukaj kaj napravi, da se bo stanje delavstva izboljšalo. Izboljšanje njihovega položaja je pa največ odvisno od njih samih, ker dokler bodo med seboj tako needini, je zelo težko pričakovati kaj boljšega.

Se poznamo. Dne 8. okt. je »Gorenjec« prinesel članek o slov. Pavlihi, ki je imel češki znak in nemško obleko. Popolnoma pravilno je, da se takšnega človeka skritizira. Toda pisec je pristranski. Kar v njegovi okolici naj pogleda, pa bo videl, koliko jih je tako oblečenih. Prijateljski ozir so mu najbrž narekovali, da je nasprotnika napadel, dočim o svojih znanjih molči. Tudi članek v »Gorenjcu« z dne 15. okt. je zelo čuden. Avtor se v njem zaganja v tiste, ki nosijo češki znak, državo trobojnico. Te ljudi imenuje nerazsodne. Kdor more sprito češkoslovaške tragedije tako govoriti, je pač obžalovanja vreden Slovenec. — Delavec.

JESENICE

Zanimivi zalepniki kolk. Na Jesenicah so se pojavili zanimivi zalepniki kolk. Imajo kvadratno obliko, na sredji velik kljukasti križ s sledečimi napisy: »Živela NSSD«. Nosi bele dokolenke. Rabi Sl. N. - S. pozdrav. Kdo jih je izdal, ni napisano. Izgleda, da so taki podtaknjenci od nekih kljukastokrižcev. Kaj pomenijo kratice, ni možno točno ugotoviti: »NSSD« je Narodno socialistična slovenska delavska stranka. »SL N.-S.« pozdrav bo pa: slovenski narodno socialistični pozdrav. Kaka je to stranka in kak je pozdrav, ki naj se uporablja, nam ni znano. So pa ti kolki dokaz zmešanih glav, ki so bile na domače vratove pripeljene s tujih željnikov. Zaradi tega so tudi prazne in za nas neuporabne, ker so puhe in gnile. Morda bi jih lahko uporabili drugod, kjer je svežega in dobrega zelja premalo; kaj ko bi si tja sami ali pa bi jih mi kar izvozili, to bi bilo celo za našo korist. — dobro!

LESCE

Vinsko trgatve priredil delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« v nedeljo, dne 23. oktobra v gostilni Katrinek v Lescu. Začetek ob 15. uri. Vstopnina din 3. Pridite sodrugi in prijatelji sladkega grozja, pomagajte našemu kulturnemu društvu. Odbor.

RUŠE

Za parlamentarne volitve se tudi ruško delavstvo pridno pripravlja. Volilni imeniki so volilcem na razpolago pri s. Kreuhu. Vsak naj se pobriga, če je vpisan. Rok za reklamacije je le do 25. oktobra.

Naše delavstvo je odločno za listo združenih opozicij, zahtevamo pa v našem srezu delavskega kandidata. V tvorilci za dušik je par ljudi dobilo nalog, da razširjajo neresnične vesti. Delavstvo se ne da begati, najmanj pa od ljudi s takimi značajmi in za katere ne več od koga so najeti. Vsa navodila prejme delavstvo od naših zaupnikov.

Za pevske zasluge sta bila odlikovana predsednik ruškega pev. društva g. Požar Anton in pevovodja Knaples Ivan. Diplome in kolone jim je podelila južnoslovenska pevska zveza. G. Požar je že odlikovan za gasilske zasluge. Čast komur čast! Čestitkam se tudi mi pridružujemo.

Obrat v tvornici za dušik je v polnem teku. Primanjkuje pa žal električnega toka. Za silo ga sedaj oddaja trboveljska elektrarna in sicer 5000 KW dnevno.

Pogajanja za obnovo kolektivne pogodbe v tovarni za dušik se vršijo že dalj časa in je upati, da se bo doseglo popolno soglasje. O poteku bo delavstvo obveščeno.

Pripravimo se za volitve v narodno skupščino!

Gre za svobodo in demokracijo ter za svobodo koalicije naših svobodnih strokovnih organizacij.

Dne 11. decembra 1938 vsi v boj za svobodo koalicije za naše organizacije.

To je življenjski interes vseh državljanov!

LJUBLJANA

Kdaj bodo občinske volitve? V podeželskih občinah so se sukcesivno vršile občinske volitve. V Ljubljani pa še vedno ne. Obljubljen je bil že večkrat nov volilni red za samoupravnega mesta, obljubljene so bile volitve. Toda od njih ni prišlo. Če se vprašujemo, zakaj teh volitev ni bilo, si res ne vemo dati odgovora. Avtonomna mesta so večje samo-

upravne korporacije, ki imajo več odgovornosti napram občanom in bi jo morali deliti z izvoljenimi zastopniki občanov, to je, z izvoljenimi in odgovornimi občinskimi svetom. Pričakujemo, da bomo vsaj po volitvah v narodno skupščino imeli tudi volitve v ljubljansko občinsko samoupravo.

MARIBOR

Pobrigajte se za svojo volilno pravico!

Volilni imeniki bodo razgrnjeni za javni vpogled le še do 25. t. m. Volilno pravico ima vsak državljan, ki je dovršil 21. leto in biva že nad eno leto v občini, državni nastavljenici pa v občini, kjer je njih službena edinica.

Delavci in nameščenci, pobrigajte se pravočasno za svojo volilno pravico in se nemudoma prepričajte, ako ste pravilno vpisani v volilnem imeniku. Reklamacije za skupščinske volitve po 25. oktobru ne bodo več mogoče.

Umrli je s. Ivan Hojnik, soustanovitelj »Produktivne zadruge krojačev« in bivši predsednik Strokovne komisije v Mariboru. Pred leti se ga je lotila težka bolezen, od katere ni več okrevaj, dokler ji ni dne 18. t. m. v 54. letu podlegel. Pokojnik se je pred leti mnogo udeleževal v delavskih strokovnih organizacijah in tudi v socialističnem strankinem gibanju. Pogreb pokojnika se bo vršil v četrtek, dne 20. t. m. ob 4. uri pop. na Pobrežju. Za njim žaluje vdova z nepreskrbljenim otrokom. Pokojniku bodi ohranjen lep spomin. Preostalim naše sožalje.

10.000 volilcev bo pri skupščinskih volitvah najbrže doseglo naše mesto. Do tega števila manjka namreč le še okrog 50 volilcev, ki bodo pa gotovo vrekamirani.

Kršitev nedeljskega počitka v krojaški stroki. Komaj se je začela sezija, že se opaža, kako nekateri mojstri dajejo na razpolago svoje ljudi nezavednim pomočnikom, da garajo tudi ob nedeljah, kakor da bi bilo 60 ur dela na teden premalo. Potrebno bi bilo, da bi obrtna oblast in policija uvedla strogo nadzorstvo nad delavnicami, da se ne bo razpasel sistem, kakor pred 40 leti. V slučaju, da bi ta opomin ne zalegel, bo pač potrebno, da bomo vsakega takega mojstra objavili v inenem. — Opazovalec.

Kaj takega pa vendar ne spada v mestno pomeje! Poleg carinarne in vojaških skladišč v Melju stoji veliko leseno skladišče, ki ga menda uporablja carinarnica za shrambo zaplenjenih predmetov in podobno. Pri pogledu na to skladišče se človek nehoti zgrozi. Skladišče predstavlja eno samo veliko podrtje. Na več mestih se je streha udrla in padla v notranjost skladišča, deloma pa vse celi kompleks strehe skoro navpično v globino in groze, da se zrušijo na glavo kakemu neprevidnemu, ki se bo okorajžil in vstopil v skladišče. Ne samo, da slika tega razdejavanja ne spada v mestno pomeje in da bi stavbna oblast morala iz varnostnih ozirov nemudom poseči vmes, moramo tudi vprašati, če je dovoljeno, da se tako upravlja z javno imovino?

Zveza delavskih pevskih, umetniških in glasbenih društev, Zagreb, podzveza Maribor, priredi v soboto, dne 22. oktobra 1938 ob 20. uri v veliki Kazinski dvorani ob priliki 20-letnice smrti Ivana Cankarja spominski koncert. Poleg spominskega govora, ki ga bo imel s. Petejan, bodo nastopili: Glasbeno društvo želez. del. in uslužb., (dirigent Maks Schönherr), Delavsko pevsko društvo »Froh-sinn« (R. Glabučnik), Železničarsko pevsko društvo »Krilato kolo« (A. German), Pevsko društvo »Grafika« (V. Živko), Prvo glasbeno društvo tekstil. delav. in namešč. (J. Bračko), Delavsko pevsko društvo »Enakost« (M. Plevanč), Pevsko društvo pekovskih pomočnikov (A. Horvat), Kombiniran zbor (V. Živko). — Vstopnina din 10, 8, 5 in 3. Odbor.

Konferenca tekstilnega delavstva v Kranju

se je vršila 16. t. m. v dvorani »Stare pošte«. Obravnavala je način izvedbe akcije za izboljšanje mizernega položaja tekstilnega delavstva. To konferenco je sklicala na pobudo strokovnih organizacij »Delavska zbornica« in je na njo povabila vse obratne zaupnike v tekstilnih podjetjih ter zastopnike strokovnih organizacij v krajih Kranj, Tržič in Škofja Loka. Delavska zbornica je po referentu s. Stanokotu ugotovila mnenje obratnih zaupnikov in organizacij glede odpovedi, odnosno novelizacije kolektivne pogodbe. Iz pritožb nekaterih

zaupnikov je bilo slišati, da v nekaterih podjetjih niti te pogodbe ne izvajajo. Glasne pa so bile pritožbe, da je današnja pogodba v nekaterih členih nejasna in da je mezdnata tarifa tako nizka, da je s tem majhnim zaslužkom nemogoče izhajati. Ker so se od podpisa pogodbe, to je od leta 1936, vse življenjske potreščine zelo podražile, se je s tem zopet občutno poslabšalo socialno stanje tekstilnega delavstva, vsled česar so zdravstvene razmere iz dneva v dan obupnejše.

Pekovski mojstri zahtevajo uvedbo nočnega dela

brez vsake omejitve.

V Beogradu so zborovale organizacije pekovskih mojstrov iz vse države. Pekovski mojstri so nastopili zelo ostro proti vsakršni omejitvi nočnega dela v pekarnah in za odpravo uredbe o delovnem času.

V splošnem pa so zahtevali, da se vprašanja pekovske obrti, kot določitev cen kruhu itd. uredi enotno za vso državo in sicer v okviru

posebnega zakona o pekarnah.

Te reakcionarne namere pekovskih mojstrov ne morejo nikogar presenetiti. Sedanja doba je kot nalašč za take podvige. Toda pekovski pomočniki in z njimi vsa javnost, bo vstala proti tem nameram, ki so v opreki s higijeno in pogojem za kulturno življenje človeka-delavca.

Tu ne drži izgovor, da je treba preskrbeti odjemalcem vsak dan zjutraj svež kruh, kajti

CELJE

LAŽI, KI VZBUJAJO SPLOŠNO VESELOST

V št. 240 »Slovenca« je izšel članek »Skrivnostni prihod Ž. Topaloviča v Celje«. Članek, ki ga našim čitateljem v zabavo objavljamo dobesedno, slove:

Skrivnostni prihod Ž. Topaloviča v Celje Celje, 17. oktobra.

V nedeljo ob pol 9 zjutraj se je tiho in skrivnostno pripeljal s svojo limuzino znani voditelj delavskih vrst, kapitalist Živko Topalović iz Bosne. Njegova krasna limuzina sicer ni vzbudila pozornosti, ko pa se je ustavila v Razlagovi ulici pred Delavsko zbornico, je g. Topalović prav po mačje smuknil skozi vrata v malo sobo, kjer sta bili edini dve okni zagrnjeni s starimi »socialnimi časopisi«, da je bilo prav gotovo v sobi zelo mračno. V sobi so sprejeli svojega voditelja celjski propagatorji »socialnega gibanja«, in sicer bivši vodja Mačkove skupine lekarnar »Pri rdečem križu«, dopisnik »socialnega lista« in še neki Svetek in Mačuh. Sestanek je bil zelo živahen ter je prišlo do prepira. Red je napravil sam Topalović, ki je energično nastopil in pomiril razburljivo in oporekajočo glavna člana. Sprejeta je bila resolucija s sedmimi točkami, nje tajno pa je odnesel g. Topalović neznanokam. Ob pol 10 limuzine s Topalovićem ni bilo več v Celju.

V št. 242 »Jutra« pa čitamo v notici »Prva volilna nedelja«, med drugim tudi ta-le odstavek:

»V Beogradu se je sestal v nedeljo s predstavnikom delovnega odbora združene opozicije Boko Vlačićem voditelj jugoslovanskih socialnih demokratov dr. Živko Topalović. Po sestanku je izjavil dr. Topalović novinarjem, da bodo socialisti kandidirali na listi dr. Mačka skupno z ostalimi opozicijskimi skupinami. Menda ni treba še posebej pojasnjevati, da je vest v »Slovencu« navadna izmišljotina in da so gospodje z njo zopet enkrat potegnili svoje čitatele, kar se seveda ni zgodilo prvič in trdno upamo, tudi ne zadnjič. Eno pa je treba priznati gospodi, da zna genijalno razplesti vsako laž in iz nje napraviti pravo senzacijo. Zato je treba imeti poseben talent in obiskovati prav posebne šole.

V tem volilnem boju se bodo gotovo še večkrat spomnili s. Topaloviča. Za limuzino pridejo na vrsto rudniki, potem gozdovi, milijoni itd. Gospodje pa tudi morajo tako pisati, ker bi sicer bila le preveč vidna razlika med bogastvom, ki ga posedujejo sami in onimi, ki se žrtvujejo v delavskem pokretu, ne da bi jim ta pokret mogel nuditi samo senco tega, kar žanjejo sami.

Nas pri vsem tem najbolj veseli, da smo jih takoj pri njihovem prvem poskusu volilnega farbanja vlieli in lahko pokazali javnosti take, kakršni so v svoji morali, ki je morala posebne vrste. Sicer gospoda, tudi za vas velja to, kar se očituje na vaših sorodnikih v inozemstvu: Kakršno življenje, takšen konec.

KRANJ

Ojačevalci, ki so služili pri igranju gasilske tombole 16. t. m., so zvečer prenašali dr. Stojadinovičev volilni govor.

Koliko je bilo ljudi na gasilski tomboli? »Slovenec« poroča, da je bilo na gasilski tomboli 23.000 ljudi; dočim jih je bilo po poročilu »Jutra« 15.000. Na vprašanje, kdo ima prav, lahko odgovorimo, da niti prvi niti drugi, kajti tudi število 15.000 je malo preirano. Oprostimo »Slovencu«, ker ima sedaj tolikokrat opraviti z velikimi številkami... Zabeležbe vredno je, da so gostilničarji manj prodali, kakor lansko leto, čeprav je bilo letos dejansko več ljudi, kar je znak, da se socialne razmere kmata in delavca še vedno slabšajo.

Tombole so zadeli: avto I. Jožica Marinko, trg. pom. Ljubljana; avto II. Justa Čekada, žena trgovca Ljubljana; motor I. Zdenko Holy, mojster v »Jugobruni«, motor II. Marija Arce, del. iz Komende; sobno opremo Pavla Ahačič, del. iz Tržiča; šivalni stroj Srečko Tušar, trg. pom. Kranj; kajak čoln Roza Ledinec, učiteljica na Boh. Bistrici; 1000 opeke Predikala, kovač iz Hraštja; otroški voziček Viktor Borštnar iz Braslovč; moško kolo Slavka Kršinar, del. iz Orehka; žensko kolo Krista Mrak, učenka IV. razr. iz Kranja, otroško kolo Franc Remic iz Lancovega. — Ker je bilo tombol 12, žrebalec pa je bilo 13, so se domenili tako, da dajo onemu, ki bo potegnil prazen listek, vsak po 50 din, onadva pa, ki dobita avto, dasta vsak po 100 din, tako, da je tudi ta »nesrečnež« dobil 700 din v gotovini. Ogromna masa ljudstva pa je seveda po zaključku tombole stiskala pesti, trgala ničvredne karte ter jih metala po tleh, razočarana, ker je njihova sreča le — boj za boljše delovne razmere.

Koncert. »Zvezna organizacija Saveza grafičnih radnikov Jugoslavije v Ljubljani priredi s sodelovanjem pevskih in orkestralnih »Grafike« iz Ljubljane v proslavo 70-letnice obstoja grafične organizacije v Sloveniji, v soboto, dne 22. oktobra t. l. ob pol 9. uri zvečer v prostorih »Narodnega doma« v Kranju koncert, združen s plesom in prosto zabavo. Vabimo delavstvo, da se te prireditve udeležijo in tako pokaže delavsko solidarnost.

dokazano je, da je to tudi pri sedanjih razmerah in delovnem času mogoče. Razen tega pa je v državah, ki služijo pekovskim mojstrom kot vzor za pobijanje svobodne delavske organizacije — ki je prvobornateljica za odpravo nočnega dela — uvedena ne samo omejitev peke kruha, ampak velja tudi predpis, da se sme prodajati le kruh, ki je pečen vsaj 24 ur poprej.

Svoboda koalicije za naše strokovne organizacije

Delavstvo v borbi za državljanske pravice.

Zakaj načenjamo to vprašanje? Zato, ker se nasprotniki svobodnega delavskega strokovnega gibanja, neupoštevajoč njegovo elementarno važnost za človeško družbo in nje zdrav razvoj, bavijo z omejitvijo svobode koalicije v delavskem gibanju. Dne 13. in 14. septembra t. l. se je bavila s temi načrti tudi centrala našega gibanja na svoji seji.

Naše gibanje že leta in leta zahteva svobodo koalicije. Ta princip pri nas še nikdar ni bil v praksi tako utemeljen, kakor je danes. Vendar je naše gibanje že od nekdaj poudarjalo to zahtevo, ker so naše akcije stalno naletale na ovire, ki so pomenile obenem kršenje svobode našega strokovnega gibanja.

Ogromne žrtve je že doprineslo naše gibanje v ta namen. To je boj za demokracijo, ker brez svobode združevanja demokracije ni mogoče misliti, niti se ne more vršiti boj za demokracijo, če se ob-

enem ne zahteva, da se morejo delavci in nameščenci svobodno opredeljevati v boju za svoje ekonomske, socialne in kulturne potrebe.

Naše gibanje je nastalo iz stvarnosti delavskega življenja. Gibanje pa ni ostalo pri tem. Gibanje ni ostalo s svojo nalogo pri popravljanju te stvarnosti v obstoječih ekonomskih in družabnih okvirih. — Povezano z delavskim razredom si je v polni meri osvojilo tudi njega zgodovinske naloge. Zaraditvega njega aktivnost nikdar ni bila na načrtu ozkega prakticizma. — Najpraktičnejša akcija njegova vsebuje element te zgodovinske naloge.

»Strokovne organizacije so veliko področje intelektualnega in moralnega življenja. Zedinjujejo ideje in delo, misel in akcijo, sedanjost in bodočnost.« — Tudi ta duhovita misel Jeana Jauresa je izražena v stvarnosti, ki jo predstavlja naše gibanje.

Slovanska zavest in zeleni

„Slovenski delavec“

»Vseslovanstvo je krilatica boljše-
viških Judov in mednarodnih frama-
sonov. Zato ga naš narod odklanja.«
(»Slovenski delavec« v času češke
katastrofe 1. 1938.)

V vsej slovenski kulturni zgodovini, od do-
be, ko se je naš narod zavedal samega sebe,
pa do danes se vleče kot rdeča nit zavest, da
naš narod ni sam na svetu, nego da ima od
Jadranskega morja pa do Tihega oceana, od
Krkonosov do Egejskega morja brate iste krvi.
Iz te zavesti je črpal naš mali narod silo in
moč, da se je upiral navali germanizacije; še
več: slovanska zavest je bila ena izmed roje-
nic, ki je stala ob rojstvu ne samo našega, ne-
go tudi češkega narodnega preporoda. Slo-
vanstvo je pomenjalo za vse naše preporodi-
telje neizčrpen vir samozavesti in poguma, da
so lahko vztrajali na skrajni zapadni meji slo-
vanstva, budoč naš narod k življenju in kul-
turi. Brez te zavesti bi našega naroda bržčas
ne bilo več.

Že v 16. stoletju, ko se je naš narod prvič
zavedal samega sebe, je Adam Bohorič v pred-
govoru v svoji slovnici (l. 1584.) opozarjal kul-
turni svet na to, da ni brezglavo početje pisati
knjige v slovenskem jeziku, saj je to sorodni
jezik največjega evropskega ljudskega plemen-
a. Dve sto let kasneje je bosonogi avguštinec,
pater Marko Pohlin, opozarjal Slovence, naj
se ne sramujejo svojega jezika, ki ga vsi zani-
čujejo; saj je to jezik, ki je soroden jezikom
vseh ljudstev, ki prebivajo v razsežnih ruskih
ravninah, v Sibiriji, na Balkanu, pod Krkonosji.
Njegov sodobnik Jurij Japel je pisal v istem
času slovansko slovnico. — Povsod samo kli-
cevanje na velikost in razsežnost slovanstva,
ki je kumovalo našem vstajenju!

Naš največji slovenski duh, Fr. Prešeren, je
l. 1836. zapisal najprej v »Krstu pri Savici«
besede: »Največ sveta otrokom sliši Slave«,
v »Zdravljici« pa je podal svojo oporoko z
besedami: slovanstvo, slovanstvo, človeštvo.
Temu klicu je sledil Fr. Levstik. Ob Prešer-
novem času in kasneje so bili Vseslovani skoraj
vsi naši narodni buditelji: koroška duhov-
nika Matija Majer in Andrej Einspieler, štajerski
duhovnik Davorin Trstenjak — da našte-
jemo samo duhovnike! S. Jenko, eden največ-

nejših slovenskih lirikov, je zapel pesem »Od
Urala do Triglava« in pesem o visokih Tatrah,
kjer bo njegov duh čakal vstajenje slovanstva.

Res je: v drugi polovici 19. stol., ko je bil
omogočen zaradi mirnih časov in razmeroma
precejšnje politične svobode miren kulturni
napredek našega naroda, nimamo toliko sklice-
vanja na slovanstvo. Toda v dobah nevarnosti,
n. pr. ob zedinjenju Nemcev v nemški rajh
(1871.) zopet vstaja zavest, da nismo sami. Tej
zavesti so dali duška naši pripovedniki: J. Jur-
čič, Iv. Tavčar in še mnogo drugih. V dobi
hudih narodnostnih bojih je Anton Askerič pel
pesmi o Rusiji, Beogradu, Slovaki, duhovnik
S. Gregorčič o skupnem slovanskem domu, v
katerem bodo našli prostora »vsi bratje od
vzhoda in zapada.«

Na slovensko književnost so odločilno vpli-
vali slovanski pesniki in pisatelji: Čehi Kollár,
Šafarik, Čelakovsky, Mácha, Poljak Mickie-
vitz, Rusi: Puškin, Lermontov, Turgenjev, Kol-
cov itd. — Skratka: brez vstajanja ni kulturne-
nega napredka ostalih slovanskih narodov si
napredka in kulture našega naroda ne more-
mo zamisliti.

Urednik »Slovenskega delavca«, ki je po
poklicu duhovnik, se je hudo pregrešil z ob-
javo gorenjih besed nad našo kulturo in nad
vso preteklostjo našega naroda. Kaj takega je
mogel zapisati samo človek, ki ne pozna prav
nič slovenske kulture. Proti takemu pisanju bi
morala protestirati vsa tista naša javnost, ki
ve, kaj pomenja narodna preteklost za narod-
no samozavest. Zlasti v današnjih, tudi za naš
narod težkih in usodnih časih.

STUDENCI PRI MARIBORU

Volilni imenik je na vpogled do 25. t. m. Vse
volilce opozarjamo, da vpogledajo, če so pra-
vilno vpisani. Posebno opozarjamo volilce
letnikov 1916. in 1917. V pošteve pridejo namreč
vsi do 10. oktobra 1917. rojeni, ker so na
dan razpisa volitev dosegli 21. leto. Nihče ne
sme manjkati v volilnem imeniku! Sodrugi,
vaša dolžnost je, da volilne imenike pregledate
in poskrbite za vpis sebe in svojih znan-
cev do 25. t. m.

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din
mesečno doma. — Postranski za-
služek. Dopisite: **Anos, Maribor, Orožnova 6.**

Kaj pomeni 1920. leto?

Po poročilu »Pon. Slovenca« je novomeški
kandidat, bivši vojni kurat dr. Kulovec že dru-
gič opozoril Dolenjce:

»Maščevati se hočemo za vse krivice, ki
smo jih morali pretrpeti. Letošnje volitve mo-
rajo biti popolno povračilo za leto 1920.«

Kakšno krivico so morali »Slovenčariji« pre-
trpeti 1920. leta, da tako opozarja na nje Ku-
lovec volilce, med katerimi so te njegove be-
sede »izzvale silen odmev«, kakor ve pove-
dati »Slovenec« v svoji jugoslovanski sloven-
ščini?

Kronist Fran Eriavec, ki pripada že dolgo
»Slovenčarjem«, piše o tem v svoji knjigi
»Slovenec«:

»Politika dr. Šušteršiča in njegovega ožjega
kroga in pa delikatni položaj, ki ga je imela
med vojno kot vladajoča stranka, so ji poli-
tično mnogo škodovali. (namreč njihovi stran-
ki, naša opomba), tako da je izšla iz velikih
dogodkov kljub svoji močni organizaciji zelo
zrahljena in oslabiljena... absolutne večine ni
imela več. To so dokazale volitve v konstitu-
anto, dne 28. novembra 1920, ko je dobila le
še 37 odst. vseh oddanih glasov, dočim je raz-
polagala pred vojno vedno s 60—65 odst. ve-
čino.«

Socialistično gibanje z obema kriloma je
dobilo tedaj 47.071 glasov, narodni socialisti
6.187, samostojni kmetje 33.577, demokratska
stranka 12.328, neka prekmurska skupina
1960 glasov; skupno so dobile vse stranke
izven »Slovenčevega« tabora 101.123 glasov
proti 57.174 »Slovenčarskim« glasovom. Sami
socialisti so torej dobili takrat skoro toliko
glasov kakor kandidati Kopitarjeve ulice, ki
pa je imela tedaj v nasprotju s sedanjostjo
tudi krščansko-socialno krilo na svoji strani.

To je torej tista »krivica«, za katero bi se
morali volilci po Kulovčevem mnenju mašče-
vati v letu 1938. Zakaj se je spomnil na 1920.
leto? Zakaj nas roti pred 1920. letom? Sam je

odgovoril na to vprašanje: Pa vendar ne, da
se kdo boji, da ne bi »Slovenčeva« politika
napram »delikatnemu« hrvatskemu vprašanju
rodila enake posledice, kakor jih je Šušteršič-
čeva 1920. leta.

Ta bojazen je zelo utemeljena. Kajti s po-
litiko in pisarjijo tistega »ozkega kroga« Kopi-
tarjeve ulice so danes katoliško usmerjeni de-
lavci in »Kmečka zveza« še bolj nezadovolj-
ni kakor druge skupine. Nje najbolj boli, da
je list tako zlahka zavrzel načela tiste
SLS, ki se je taktično preusmerila po nauku in
izkušnji 1920. leta.

Delovno ljudstvo Slovenije je po 1920. letu
marsikaj doživelo in nemogoče je, da bi sli
vsi nauki te dobe mimo njega. Zato bo letos
še pametneje, še pogumneje volilo v znamenju
skupnosti vseh, ki so za svobodo in pravico.

Zadnje vesti

Izvršilni odbor Socialistične internacionale

zaseda v Bruslju in razpravlja o dogo-
dkih v Evropi.

Slovaški ministri v München in Varšavo.

Po sklepu seje češkoslovaške vlade od-
potuje ministrski predsednik slovaške vla-
de s še enim ministrom v München in
Varšavo zaradi mejnih sporov z Madžari.

Poljski zunanji minister Beck v Bukarešti.

V Bukarešti je prispel poljski zunanji
minister Beck h kralju Carolu, da zve za
stališče Rumunije glede madžarskih za-
htev napram Slovaški.

V Franciji že predvajajo slike po radio-po-
staji. Radio-oddajna postaja v stolpu Eiffel že
oddaja vsak dan od 15. do 19. ure prizore s
slikami. Sprejemni aparati za zvok in sliko
stanejo za sedaj okrog 8 tisoč frankov.

Delavski pravni svetovalec

Dedovanje in dota (Studenti)

Vprašanje: Moj tast je izročil svoje po-
sestvo sinu. Sin izjavlja, da bo moja žena de-
dvala z ostalimi otroci vred le morebitni
ostanek očetovega premoženja; drugi pa tr-
di, da niti tega ne bo dobila. Ali je to mo-
goče, zlasti, ko moja žena ni prejela od očeta
niti dote.

Odgovor: Vaša žena je na vsak način
upravičena do dolžnega deleža iz očetovega
premoženja in ji s tem, da je oče izročil po-
sestvo sinu, dolžni delež ne more biti prikraj-
šan. Vendar zapade dolžni delež v plačilo še
le po smrti zapustnika. Pri treh otrocih znaša
dolžni delež šestino čistega premoženja za-
pustnikovega, oziroma osmino, ako je žena
zapustnikova še živa. Ako bi Vaša žena, bo-
diši po testamentu, bodisi brez testamenta
prejela manj, kakor šestino oziroma osmino,
ima pravico za ostanek tožiti sina, ki je
očividno prejel več. Doto pa ima vsaka hči
pravico zahtevati od staršev takoj ob svoji

poroki in sme staviti tozadeven predlog pri
pristojnem sodišču. Sodišče zavrne predlog
le v primeru, ako ugotovi, da so se starši
upravičeno protivili hčerini poroki.

(Dedovanje premičnin (Ruše, Lobjnica)

Vprašanje: Naša pok. mati je imela v
najemu majhno posestvo. Pri njej je živela
sestra, dočim smo trije bratje pomagali le
sem pa tja pri nujnejših delih ter ji pomagali
denarno. Ali imamo bratje pravico zahtevati
razdelitev vseh poljskih pridelkov ter premič-
nin, ki so ostale po materi.

Odgovor: Ako je mati zapustila omenbe
vredno premoženje, se mora po njej vršiti
itak uradoma zapuščinska razprava. Na tel
razpravi se prijavite za dediče pogojno na
podlagi zakona in se bo čisto premoženje ma-
terino po odbitku javnih dajatev sorazmerno
razdelilo med vse otroke. Če pa je vrednost
materine zapuščine le majhna, je bolje, da ure-
dite stvar sporazumno po zgornjem načelu
sami med seboj, brez zapuščinske razprave.

KONZUMNO DRUŠTVO ZA MEŽIŠKO DOLINO

r. z. z. o. z. v Prevaljah.

Poštni predal št. 3.

Telefon interurban št. 5.

Poštni čekovni račun 12.048.

Brzovaj: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centralno skladišče v Prevaljah.

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta, pekarna v Pre-
valjah ter 7 lastnih zadrugnih domov v Mežiški dolini.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. Hranilne vloge
sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji
obrestni meri. Prodaja se le članom. Član društva lahko postane vsak. Delež
znaša samo Din 100.—.

Delavke, delavci, nameščenci, kmetje in obrtniki ter sploh vse delovno ljudstvo,
kupujte življenjske potrebščine le v svojih zadrugah!

V slogi je moč, v delu rešitev!

Produktivna zadruga krojačev r. z. z. o. z. v Mariboru

naznanja žalostno vest, da je njen soustanovitelj in dolgoletni član, gospod

Hojnik Ivan

krojač

dne 18. oktobra t. l. ob 6. uri zjutraj po dolgi boleznì v 54. letu preminul.

Pogreb blagega pokojnika se bo vršil v četrtek, dne 20. oktobra t. l. ob
16. uri izpred mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju.

Umrlega člana, ki je nad 30 let zvesto delal v prid naše zadruge, bomo
ohranili v častnem spominu.

Maribor, dne 19. oktobra 1938.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupi-
tejo najcenejše pri
naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galante-
rija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja
izbira in najboljši nakup.

Priporoča se

ŠPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom l. l. z. o. l.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu
za izdelavo oblek za gospode in dame po naj-
nižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava.
Bogata izbira modnega blaga.

KOLESA, GRAMOFONE,

šivalne stroje, otroške vozičke popravila do-
bro in po kulantnih cenah znana trdka
JUSTIN GUSTINČIČ, mehanična delavnica,
MARIBOR, Tattenbachova ulica 14. Shramba
koles čez zimo.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in ureja Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.